

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum sint duo modi manducandi hoc sacramentum, scilicet sacramentaliter, & spiritualiter.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Vtrum per ueniale peccatum impediatur effectus huius sacramenti.

4. d. 12. q. 2. a. 1. q. 3. & ar. 2. q. 1. ad 2. Tra. 16. in 10. post me. tom. 9.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod per ueniale peccatum non impediatur effectus huius sacramenti. Dicit enim Augustinus* super illud Ioan. 6. Panes uestri manducauerunt manna, &c. Panem coelestem spiritualiter manducate, innocentiam ad altare portate, peccata etsi sunt quotidiana, non sunt mortifera. Ex quo patet quod uenialia peccata, quae quotidiana dicuntur, spirituales manducationem non impediunt: sed spiritualiter manducantes, effectum huius sacramenti percipiunt. ergo peccata uenialia non impediunt effectum huius sacramenti.

4. 69. ar. 9.

¶ 2 Præterea. Hoc sacramentum non est minoris virtutis, quam baptismus: sed effectum baptismi (sicut supra dictum est) impedit sola fictio, ad quam non pertinent peccata uenialia: quia sicut Sapientia dicitur, Spiritus sanctus disciplina effugiet fictum: qui tamen per peccata uenialia non fugatur. ergo neque effectum huius sacramenti impediunt peccata uenialia.

11. 4. arch. fi. ca. 14. am. ed.

¶ 3 Præterea. Nihil quod remouetur per actionem alicuius causae, potest impedire eius effectum: sed peccata uenialia tolluntur per hoc sacramentum. ergo non impediunt eius effectum.

1. 2. q. 81. 2. q. 4. & 5. 2. q. 24. ar. 10.

SED CONTRA est, quod Damascenus* dicit in 4. libro. Ignis eius, quod in nobis est, desiderij, assumens eam quae ex carbone, id est, ex hoc sacramento ignitionem, comburat nostra peccata, & illuminet corda nostra, ut participatione diuini ignis igniamur & deificemur: sed ignis nostri desiderij uel amoris impeditur per peccata uenialia, quae impediunt feruorem charitatis, ut in secunda parte* habitum est. ergo peccata uenialia impediunt effectum huius sacramenti.

Ar. 2. & 3. hu. in. quæst.

RESPONDEO. Dicendum, quod peccata uenialia dupliciter accipi possunt: uno modo, prout sunt præterita: alio modo, prout sunt actu exercita. Primo quidem modo, peccata uenialia nullo modo impediunt effectum huius sacramenti: potest enim contingere, quod aliquis post multa peccata uenialia commissa, deuote accedat ad hoc sacramentum, & plenarie huius sacramenti consequatur effectum. Secundo autem modo, peccata uenialia non ex toto impediunt huius sacramenti effectum, sed in parte. Dicitur enim, quod effectus huius sacramenti non solum est adeptio habitualis gratiae, vel charitatis: sed etiam quaedam actualis relectio spiritualis dulcedinis: quae quidem impeditur, si aliquis accedat ad hoc sacramentum, per peccata uenialia mente distractus: non autem tollitur augmentum habitualis gratiae uel charitatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ille, qui cum actu uenialis peccati ad hoc sacramentum accedit, habitualiter quidem manducat spiritualiter, sed non actualiter. Et ideo habitalem effectum huius sacramenti percipit, non autem actualem.

AD SECUNDUM Dicendum, quod baptismus non ita ordinatur ad actualem effectum, id est, feruorem charitatis, sicut hoc sacramentum. Nam baptismus est spiritualis regeneratio, per quam acquiritur prima perfectio, quae est habitus uel forma: hoc autem sacramentum est spiritualis manducatio, quae habet actualem delectationem.

F AD TERTIUM dicendum, quod illa ratio procedit de uenialibus præteritis, quae per hoc sacramentum tolluntur.

De usu seu sumptione huius sacramenti in communi, in duodecim articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de usu, siue sumptione huius sacramenti. Et primo quidem, in communi. Secundo, quomodo Christus est usus hoc sacramentum.

CIRCA primum quaeruntur duodecim. ¶ Primo, Vtrum sint duo modi manducandi hoc sacramentum, scilicet sacramentaliter, & spiritualiter.

¶ Secundo, Vtrum soli homini conueniat manducare spiritualiter hoc sacramentum.

¶ Tertio, Vtrum solius hominis iusti sit manducare sacramentaliter.

¶ Quarto, Vtrum peccator manducans sacramentaliter, peccet.

¶ Quinto, De quantitate huius peccati.

¶ Sexto, Vtrum peccator accedens ad hoc sacramentum sit repellendus.

¶ Septimo, Vtrum nocturna pollutio impediatur hominem a sumptione huius sacramenti.

¶ Octauo, Vtrum sit solum a ieiunio sumendum.

¶ Nono, Vtrum sit exhibendum non habentibus usum rationis.

¶ Decimo, Vtrum sit quotidie sumendum.

¶ Undecimo, Vtrum liceat omnino abstinere.

¶ Duodecimo, Vtrum liceat percipere corpus sine sanguine.

Vtrum distingui debeant duo modi manducandi corpus Christi.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod non debeant distingui duo modi manducandi corpus Christi, scilicet sacramentaliter, & spiritualiter: sicut enim baptismus est spiritualis rege ratio (secundum illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c.) ita etiam sacramentum est spiritualis cibus: unde Dominus de hoc sacramento loquens dicit Ioann. sexto. Verba quae ego locutus sum uobis, spiritus & uita sunt: sed circa baptismum non distinguitur duplex modus sumendi, scilicet sacramentalis, & spiritualis. ergo neque circa hoc sacramentum debet hæc distinctio adhiberi.

¶ 2 Præterea. Ea, quorum unum est propter alterum, non debent abinuenire diuidi: quia unum ab alio speciem trahit: sed sacramentalis manducatio ordinatur ad spirituales, sicut ad finem. non ergo debet sacramentalis manducatio contra spirituales diuidi.

¶ 3 Præterea. Ea, quorum unum non potest esse sine altero, non debent contra se diuidi: sed uidetur quod nullus possit manducare spiritualiter, nisi etiam sacramentaliter manducet: alioquin antiqui patres hoc sacramentum spiritualiter manducaissent: frustra etiam esset sacramentalis manducatio, si sine ea spiritualis esset posset. non igitur conuenienter distinguitur circa hoc sacramentum duplex manducatio, scilicet sacramentalis & spiritualis.

SED CONTRA, quod super illud i. Cor. ii. Qui manducat & bibit indigne, &c. dicit gl. * Duos dici mus esse modos manducandi: unum sacramentale, & alium spirituale.

RESPONDEO. Dicendum, quod in sumptione huius sacramenti duo sunt consideranda. scilicet ipsum sacramentum, & effectus ipsius, de quorum utroque iam supra dictum est. Perfectus igitur modus sumendi hoc sacramentum, est quando aliquis ita hoc sacramentum suscipit, quod percipit eius effectum, contingit autem quandoque (sicut supra dictum est) quod aliquis impeditur a percipiendo effectum huius sacramenti: & talis sumptio huius sacramenti est imperfecta. Sicut igitur perfectum contra imperfectum dividitur, ita sacramentalis manducatio, per quam sumitur solum sacramentum sine effectu ipsius, dividitur contra spirituales manducationem, per quam quis percipit effectum huius sacramenti, quo spiritualiter homo Christo coniungitur per fidem, & charitatem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod etiam circa baptismum, & alia huiusmodi sacramenta similis distinctio adhibetur: nam quidam suscipiunt tantum sacramentum, quidam vero sacramentum, & rem sacramenti. In hoc tamen differunt, quia cum alia sacramenta perficiantur in usu materiae, percipere sacramentum est ipsa perfectio sacramenti, hoc autem sacramentum perficitur in consecratione materiae, & ideo uterque usus est consequens hoc sacramentum.

In baptismo etiam & aliis sacramentis characterem imprimuntur, illi qui accipiunt sacramentum, recipiunt aliquem spirituales effectum, scilicet characterem, quod non accidit in hoc sacramento. Et ideo magis in hoc sacramento distinguitur usus sacramentalis a spirituali, quam in baptismo.

AD SECUNDUM Dicendum, quod sacramentalis manducatio, quae pertingit ad spirituales, non dividitur contra spirituales, sed includitur ab ea: sed illa sacramentalis manducatio contra spirituales dividitur, quae effectum non consequitur, sicut imperfectum quod non pertingit ad perfectionem speciei, dividitur contra perfectum.

AD TERTIUM dicendum, quod (sicut supra dictum est) effectus sacramenti potest ab aliquo percipi, si sacramentum habet in uoto, quamuis non accipiat in re. Et ideo, sicut aliqui baptizantur in baptismo flammis propter desiderium baptismi, antequam baptizentur baptismo aque, ita etiam aliqui manducant spiritualiter hoc sacramentum antequam sacramentaliter sumant: sed hoc contingit dupliciter: uno modo propter desiderium sumendi ipsum sacramentum, & hoc modo dicuntur baptizari & manducare spiritualiter, & non sacramentaliter, illi qui desiderant sumere haec sacramenta iam instituta: alio modo propter figuram, sicut dicit apostolus primae Corinth. 10. Quod antiqui patres baptizati sunt in nube, & in mari, & quod spirituales escam manducaerunt, & spirituales potum biberunt: nec tamen frustra adhibetur sacramentalis manducatio, quia plenus inducit sacramenti effectum ipsa sacramenti susceptio, quam solum desiderium: sicut supra circa baptismum dictum est. *

ARTICULVS III. *Utrum solius hominis sit hoc sacramentum spiritualiter sumere.*

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod non solius hominis sit hoc sacramentum spiritualiter sumere, sed etiam angelorum; quia super illud psal. 77. Panem angelorum manducauit homo, dicit glossa id est, corpus Christi, qui est vere cibus angelorum: sed hoc non esset, si angeli spiritualiter Christum non manducaerent. ergo angeli spiritualiter Christum manducant.

¶ 2 Præterea. Aug. † dicit super Ioan. Hunc cibum & potum societatem uult intelligi corporis & membrorum suorum, quae * est ecclesia in praedestinatis: sed ad istam societatem non solum pertinent homines, sed etiam sancti angeli: ergo sancti angeli spiritualiter manducant.

¶ 3 Præterea. Augustinus in libro de uerbis Domini dicit, Spiritualiter manducandus est Christus, quoniam ipse dicit, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo: sed hoc conuenit non solum hominibus, sed etiam sanctis angelis, in quibus per charitatem est Christus, & ipsi in eo. ergo uidetur quod spiritualiter manducare, non solum sit hominum, sed etiam angelorum.

SED CONTRA est, quod Augustinus † dicit super Ioan. Panem de altari spiritualiter manducate, innocentiam de altari portate: sed angelorum non est accedere ad altare, tamquam aliquid inde sumpturi. ergo angelorum non est spiritualiter manducate.

RESPONDEO. Dicendum, quod in hoc sacramento continetur ipse Christus, non quidem in specie propria, sed in specie sacramenti. Dupliciter ergo contingit manducare spiritualiter ipsum Christum: uno modo, prout in specie consistit: & hoc modo angeli manducant spiritualiter ipsum Christum, in quantum ei uniuntur fruitione charitatis perfecte, & uisione manifesta (quem panem expectamus in patria) non per fidem, sicut nos ei hic unimur: alio modo contingit spiritualiter manducare Christum, prout est sub speciebus huius sacramenti, in quantum. scilicet aliquis credit in Christum cum desiderio sumendi hoc sacramentum. Et hoc non solum est spiritualiter manducare Christum, sed etiam spiritualiter manducate hoc sacramentum, quod non competit angelis. Et ideo licet angeli spiritualiter manducant Christum, non tamen conuenit eis spiritualiter manducare hoc sacramentum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sumptio Christi sub hoc sacramento, ordinatur sicut ad finem ad fruitionem patriae, quae angelis eo fruuntur. Et quia ea, quae sunt ad finem, deriuantur a fine, inde est quod ista manducatio Christi, quae eum sumimus sub sacramento, quodammodo deriuatur ab illa manducatione, quae angelis fruuntur Christo in patria. Et ideo dicitur homo manducare panem angelorum, quia primo & principaliter est angelorum, qui eo fruuntur in specie propria: secundario autem est hominum, qui Christum sub sacramento accipiunt.

AD SECUNDUM dicendum, quod ad societatem corporis mystici pertinet quidem, & homines, & angeli: sed homines per fidem, angeli autem per manifestam uisionem: sacramenta autem proportionantur fidei, per quam ueritas uidetur in speculo, & in aenigmate. Et ideo proprie loquendo, non angelis, sed hominibus conuenit

Trac. 26. in lo. 10. 9.

Alias quod.

Trac. 26. in lo. 10. 9. fertur de consec. d. 2. c. Panem de altari.

Handwritten marginal notes on the left edge of the page, including numbers and small text fragments.